

ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ *

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Κ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΜΑΡΙΝΑΤΟΥ

Φίλε Κύριε Συνάδελφε,

Κατά την παροῦσαν ἐπίσημον ὑποδοχὴν σου καὶ κατὰ τὸ καθιερωμένον πρόγραμμα προηγείται ὁ χαιρετισμὸς τοῦ προέδρου τῆς Ἀκαδημίας. Παρακαλῶ, ὅπως δεχθῆς τὸν χαιρετισμὸν τοῦτον ἐκ μέρους καὶ τοῦ συναδέλφου καὶ τοῦ φίλου σου.

Ἡ τάξις ἡμῶν, ἡ Δευτέρα Τάξις τῆς Ἀκαδημίας, συστεγάζει ἀντιπροσώπους τῆς Ἐπιστήμης, τῆς Τέχνης καὶ τῶν Γραμμάτων. Ἴσως τὸ μεγαλύτερον ἐπιχείρημα διὰ τὴν δικαιολογήσῃ τὴν σύζευξιν ταύτην εἶναι τὸ γεγονὸς, ὅτι ὅλοι ἡμεῖς, οἱ θεράποντες τῆς Ἐπιστήμης, ἀκόμη καὶ οἱ πλέον στυγνοὶ καὶ rigorosi, ἐπεράσαμεν, ἔστω καὶ βιαστικοί, ἀπὸ τοὺς δρόμους τοὺς ἰδικούς σας. Εἰς τὴν ὥραίαν ἡλικίαν τῆς ζωῆς μας γινόμεθα ὅλοι κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀφανῶς πεζογράφοι καὶ μάλιστα καὶ ποιηταί. Πάντως δὲ ἐγκύπτομεν ὅλοι εἰς τὰ ἔργα τῆς λογοτεχνίας καὶ λαμβάνομεν θέσιν εἰς τὰ προβλήματα τῆς καὶ δὲν διστάζομεν νὰ ἀσκήσωμεν, νεοσσοὶ ἀκόμη τῆς ζωῆς, καὶ τὴν αὐθάδη κριτικὴν μας.

Δίδω αὐτὴν τὴν ἔντονον λέξιν, ἀλλὰ κατὰ βάθος δὲν τὴν πιστεύω. Καὶ δὲν τὴν πιστεύω, διότι ἡμεῖς — καὶ μὲ τὸ ἡμεῖς, πάντοτε προβαλλόμενον εἰς τὴν κοχλάζουσαν περίοδον τῆς ζωῆς ἐννοῶ τὸν λαόν, τὸν μορφωμένον λαόν — εἴμεθα ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει οἱ κυρίαρχοι κριταὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἰδιοῦ σας. Οἱ ἐπαγγελματικοὶ κριτικοὶ τῆς Τέχνης, ὅσον καὶ ἂν ἐνίοτε εἶναι ἀξιόλογοι, ἀπέμειναν πολλὰκις μὲ τὸν στόμφον των. Τὰ ἔργα τῆς λογοτεχνίας, τὰ σκημικὰ ἔργα, τὴν Μουσικὴν δὲν τὰ ἀξιολογεῖ συνήθως ἡ κριτικὴ. Τὴν ἀξίαν των καὶ τὸ βιώσιμόν των τὰ κρίνει ὁ κυρίαρχος λαός.

Ἴδου διατί, ἀγαπητὴ συνάδελφε, δικαιοῦμαι καὶ ἐγώ, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄλλος πρόεδρος, νὰ χαιρετίσω τὸ ἔργον τῶν λογοτέχνων. Δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ κάμω ἀνά-

---

* Ἐκτακτος συνεδρία τῆς 8ης Μαρτίου 1971.

λυσιν τοῦ ἔργου σου, οὔτε καὶ νὰ πειραθῶ ἀξιολόγησιν τῆς πνευματικῆς σου προσφορᾶς. Θὰ τὸ πράξουν ἄλλοι ἐγκυρότερον ἐμοῦ. Τὸ ἔχουν πράξει ἤδη εἰς τὸ παρελθὸν οἱ κορυφαῖοι θεράποντες τῶν γραμμάτων. Σοῦ ἔδωκαν τίτλους ζηλευτούς, ὑπεγράμμισαν τὴν σπανίαν φιλοπονίαν σου. Ἐτόνισαν, ὅτι ἐνωρὶς ἤδη ἔδωκες τὴν λύσιν σου εἰς τὰ δύσκολα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐξαιρετικῶς παρουσιάζει ἡ Νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Ἐλέχθη πρὸ πολλοῦ περὶ τοῦ Πέτρου Χάρη ὅτι «ἐσυστηματοποίησε τίς ιδέες του, ἀκόμισε τὴν κρίσιν του, τελειοποίησε τὴ γλῶσσαν του, εἶναι ἓνας πολῦτιμος ρυθμιστὴς τῆς πνευματικῆς μας κινήσεως».

Αὐτὰ δὲν εἶναι ἀπλῶς ὠραῖαι λέξεις. Στοχάζονται ἀκριβῶς τῶν κρισιμωτέρων Νεοελληνικῶν μας προβλημάτων. Διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ἀνάλογον κλασσικὴν ἔκφρασιν τοῦ προγονικοῦ μας θησαυροῦ, εἶναι λέξεις προσφερόμεναι, ἀφοῦ προηγουμένως ἐνεβαπτίσθησαν εἰς νοῦν. Πράγματι, ἀνήκουν εἰς ἓνα οὐχὶ συνήθη θεράποντα τοῦ πνεύματος, τὸν Παναγιώτην Κανελλόπουλον.

Τὰ ὀλίγα ἀκόμη, τὰ ὁποῖα νομίζω ὅτι δύναμαι ἀφόβως νὰ τονίσω χωρὶς νὰ εἶμαι μύστης, θὰ τὰ εἶπω μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου. Τὸ ὀγκῶδες ἔργον σου εἶναι γνωστὸν καὶ ἀνεγνωρισμένον : Πεζογράφος, ἱστορικός, δοκιμιογράφος, μεταφραστής. Χωριστὰ ἀπὸ τὰ βιβλία σου ἔχεις εἰς τὸ ἐνεργητικόν σου μελετήματα, χρονογραφήματα, διαλέξεις, ἑκατοντάδας ἄρθρων εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ περιοδικὸν τύπον, τέλος ἔχεις καὶ δύο ἀνθολογίας. Ἄλλ' ἀσφαλῶς τὸ μεγαλύτερον ἔργον σου εἶναι κατ' ἐμὲ τὸ περιοδικόν σου. Εἶναι ἡ Νέα Ἑστία, γέννημα τοῦ αἰμυνήστου Ξενοπούλου καὶ θρέμμα ἰδικόν σου. Τὴν διευθύνεις ἀπὸ τοῦ 1933. Ἐφέτος ἢ τοῦ χρόνου συμπληροῦνται, νομίζω, 90 τόμοι. Ἀσφαλῶς θὰ ἐπίδωμεν καὶ δεόντως θὰ ἐορτάσωμεν τὸν ἑκατοστὸν. Ἡ μακροζωία αὐτῆ, ἀκόμη καὶ εἰς διεθνή κλίμακα, εἶναι μεγάλη σπανιότης καὶ μέγας τίτλος. Σὲ ἐβράβευσεν δι' αὐτὸν τὸν ἄθλον ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἀλλὰ σοῦ ἀξίζουν περισσότερα.

Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τοὺς θερμοὺς μου λόγους διὰ τὸ ἔργον σου τοῦτο, κύριε συνάδελφε, ὅταν ἐκρίνεσο διὰ τὴν εἴσοδόν σου εἰς τὴν Ἀκαδημίαν. Ἐτόνισα τὸ ἔργον σου κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ λόγους ποὺ εἶχον ἤδη γραφῆ ὑπὸ συναδέλφων σου. Ἐτόνισα ἐπὶ πλέον, ὅτι ὄντως ἀποτελεῖς ζωτικὸν καὶ ζωντανὸν ἀρχεῖον πνευματικῆς κινήσεως. Ὑπεστήριξα ζωηρότατα, ὅτι ἔχεις ὅλας ἐκεῖνας τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας χρειάζεται ἡ Ἀκαδημία, ἡ κάθε ἀκαδημία. Καὶ ἤδη εὐρισκόμεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν, νὰ προσφεύγωμεν εἰς σὲ διὰ τὸν κάθε ταχὺν καὶ ὑπεύθυνον κατατοπισμὸν. Σὲ θεωροῦμεν τὸν «νέον» μεταξύ μας. Δὲν πταίομεν ἐξ ὀλοκλήρου ἡμεῖς, διότι τὴν νεότητά σου προσμαρτυρεῖ καὶ ἡ Φύσις. Ἀδεῶς σοῦ ἀναθέτομεν ἐπιτροπὰς, εἰσηγήσεις, ἐκθέσεις καὶ ὅ,τι ἄλλο ἠμπορεῖ νὰ εἶναι κάποτε καὶ ἄχαρι καὶ ὀχληρόν. Δέχεσαι τὰ πάντα μὲ τὴν ἡμερότητα καὶ μὲ τὸ φλέγμα ποὺ σὲ διακρίνουν.

Μᾶς ἔλειπε τελευταίως ὁ γραμματεὺς ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν. Ἐδέχθης καλοκαγάθως νὰ τὸν διαδεχθῆς καὶ αὐτόν. Ἔδειξας ἀμέσως καὶ πάλιν τὴν θαυμαστὴν σου ἰκανότητα προσαρμογῆς. Εἶναι βεβαίως ἀδιανόητον, ὅτι τῶν πρακτικῶν τὴν πεζότητα θὰ δυνηθῆ νὰ θεραπεύσῃ ἀκόμη καὶ ὁ ἐπαγγελματικὸς πεζογράφος. Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ μᾶς παρουσιάζεις τὸ τάλαντόν σου καὶ τὴν ἀρετὴν σου. Τὸ ἔργον σου τὸ λογοτεχνικὸν εὐχόμεθα καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ τὸ προωθήσῃς μακρὰν ἀκόμη, φίλε συνάδελφε. Τὰ διηγήματά σου θὰ δώσουν ἀκόμη πολλὰς συγκινήσεις καὶ τὰ ταξίδια σου θὰ σαγηνεύσουν ἀκόμη πολλὰς φαντασίας.

Θὰ ἤθελα καὶ ἄλλα πολλὰ νὰ εἶπω διὰ τὸ ἔργον σου. Θὰ ἤθελα νὰ ἔχω τὴν δυνατότητα, νὰ χαρακτηρίσω καὶ νὰ χρωματίσω τοῦλάχιστον μερικὰς ἀπὸ τὰς εὐτυχεστέρας στιγμὰς τῆς ἐμπνευσεώς σου. Ἄλλὰ δὲν τολμῶ. Ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὸν σαρκασμὸν τοῦ Ἀρχιδάμου πρὸς ἓνα φιλολογοῦντα ἱατρόν, ὅτι ἐπιμένει ἀντὶ χαρίεντος ἱατροῦ νὰ μεταβάλλεται εἰς κακὸν ποιητὴν. Τὸν αὐτὸν κίνδυνον διατρέχει καὶ ὁ ἀρχαιολόγος. Τὸ δῶρον τοῦ λόγου ἀνήκει εἰς τὸν κλάδον σας καὶ εἶναι ἰδικόν σας. Εἶμαι εὐτυχῆς ταύτην τὴν στιγμὴν, ὅτι προσφωνῶ ἓνα ἐκλεκτὸν μύστην τῆς μεγάλης αὐτῆς Τέχνης, τῆς Τέχνης τοῦ λόγου, ἡ ὁποία βαθύτατα σείει τοῦ μεγάλου κοινοῦ τὰς ψυχὰς. Ἡμεῖς εἴμεθα συνηθισμένοι νὰ ἀποτεινόμεθα εἰς τοὺς ὀλίγους ὁμοτέχνους, ἀπὸ ὅπου προσμένομεν συχνότερα τὴν αὐστηρὰν κριτικὴν παρὰ τὴν πρόθυμον ἀναγνώρισιν. Δὲν πειράζει, διότι τοῦτο εἶναι καὶ ἡ φύσις τῆς Ἐπιστήμης. Σεῖς εἶσθε τὰ ἐκλεκτὰ πνεύματα ποὺ ἐπικοινωνεῖτε μὲ τὴν χαρωπὴν ψυχὴν τοῦ εὐρυτάτου κοινοῦ. Εἶσθε ὀλιγώτερον ἐρευνηταί, ἀλλὰ εἶσθε περισσότερον δημιουργοί. Καὶ ὡς τοιοῦτοι εἶσθε οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν λαῶν. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῖος εἶπεν, ὅτι ἔθνη καὶ λαοὶ εἰς τὸν κόσμον ἔρχονται καὶ παρέρχονται, ἀλλὰ εἷς ὠραῖος στίχος, μία ὠραία φράσις, παραμένει ἕσαεί.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ ΝΟΒΑ

Ἡ σεβαστὴ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν μοῦ ἔχει προσφέρει πολλὰς εὐχάριστες ἐδαιρίες νὰ καταλάβω τὸ κλεινὸν τοῦτο Βῆμα μὲ τὴν περικαλλῆ του αἴθουσαν πλήθουσαν. Ἡ ἐδαιρία ὁμως ποὺ μοῦ παρέχει σήμερα μὲ τὴν εὐπρόσδεκτη ἐντολή της νὰ σᾶς ὑποδεχθῶ καὶ νὰ σᾶς προσφωνήσω ἐγώ, ἀγαπητὲ συνάδελφε κ. Πέτρο Χάρη, εἶναι, χωρὶς ὑπερβολή, ἀπὸ τίς πλέον εὐχάριστες

Χαιρετίζω μὲ γηθόσυνη συγκίνησι τὴν εἴσοδό σας στὸ Ἀνώτατο Πνευματικὸ Ἰδρυμα τῆς Χώρας. Καὶ τὴν χαιρετίζω σὰν ἐπίσημη κέρωσι τῆς βεβαιωμένης ἀξίας τοῦ λογοτεχνικοῦ σας ἔργου, σὰν δίκαιη ἐπίστεψι τῆς μακρᾶς ἀγωνιστικῆς παρουσίας

σας στὸν Νεοελληνικὸ πνευματικὸ στίβο, ἀλλὰ καὶ σὰν πάνδημη ἀναγνώρισι τῆς προσωπικῆς σας ἀρετῆς.

Ἀναλογιζόμενος τὴν ἐπὶ μακρὰς δεκαετηρίδες ἀδιατάραχτη διατήρησι τῶν ἐγκαρδίων φιλικῶν μας σχέσεων, διαπιστώνω μὲ ιδιαίτερη χαρὰ ὅτι τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ καθόλου μιὰν ὥραϊαν ἐξαίρεσι, ἀποτελεῖ μιὰν ἄνετη ἐπανεφαρμογὴ τοῦ χρυσοῦ κανόνος τῆς ζωῆς σας ὅλης ! Κανόνος ἀδιαπτότων εὐγενῶν τρόπων, πὸν ἐκπηγάζουν ἀπὸ εὐλικρίνεια ἀνωτέρου ἤθους. Κανόνος σταθερῶν αἰσθημάτων ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν λογοτεχνικὴν μας οἰκογένεια, πρὸς τὸ κοινωνικὸ σύνολο, πρὸς τὴν Μεγάλην μας Πατρίδα.

Εἶστε ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες ἐκείνους τῶν νεωτέρων γενεῶν, πὸν δὲν ἔπαφαν ποτὲ νὰ σέβωνται τὶς παλιότερες γενεές. Ἀλλὰ μὲ τὴ σκυτάλη πὸν παραλάβανε ἀπὸ τὰ χέρια τους συνεχίζουν τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ τὴν εὐθύτατη ἀκολουθοῦν πορεία ἐπάνω στὸ ἐθνικὸ μας ἔδαφος, κάτω ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν μας Οὐρανόν.

Ἐξαιρετικὴ μου τιμὴ νὰ εἶμαι ἀπόψε ὁ ἀνάδοχος σας. Ἔχω, φεῦ !, ἀπὸ τὸ παρελθόν μου ἀρκετὴν ἄσκηση καὶ ἐμπειρία στὰ καθήκοντα τοῦ... ἀναδόχου ! Ἀλλὰ στὸ παρὸν μυστήριον δὲν πρόκειται ν' ἀπαιτηθῆ ἔλαιον καὶ Ἁγιον Μῦρον. Οὔτε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως πρόκειται νὰ ὁμολογήσω ἐν ὀνόματι σας. Θ' ἀπαιτηθῆ μόνον ὁσμὴ εὐωδίας πνευματικῆς καὶ ἀμοιβαία συνομολόγησις πίστεως στὴν ἱερὴ ἀποστολὴ τῆς Τέχνης, στὴ θεόδοτη ἀξία τῆς Ὁμορφίης.

Ἐπιχρεωμένος ἐν τούτοις εἶμαι ν' ἀναδράμω ἕως τὰ τρυφερὰ χρόνια τοῦ... ἀναδεχτοῦ μου, ἕως τὰ φιλολογικὰ του σπάργανα γιὰ νὰ παρακολουθῆσω ὅλη τὴν ἐξέλιξι τῆς σταδιοδρομίας του, ὅλην τὴν ἀλληλοδιαδοχὴ τῆς πνευματικῆς του ἀκτινοβολίας.

Στρέφοντας τὸ βλέμμα μου πίσω, πρὸς τὸ θαμπὸ βάθος τῶν δεκαετηρίδων πὸν πέρασαν, διακρίνω τὸν μαθητὴ Ἰωάννη Μαρμαριάδη νὰ παίρῃ τὸ πρῶτο-πρῶτο βᾶψισμα τῆς... λογοτεχνικῆς μελάνης μὲ τὰ δημοσιευμένα στὴ «Διάπλασι τῶν Παίδων» παρθενικὰ πεζὰ του πρωτόλεια. Πόσοι ἀπὸ τοὺς πολιοὺς ἐδῶ συναδέλφους — ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον μας ἀσφαλῶς — δὲν αἰσθάνθησαν τὴν πρώτην ἱκανοποίησιν τῆς δημοσιότητος, ἀνοίγοντας μὲ ὀλότρεμα παιδικὰ χέρια τὰ φύλλα τοῦ κομποῦ ἐκείνου περιοδικοῦ, πὸν τὸ εἶχεν ἀναγάγει σὲ καθηγητικόν, σὲ ἀποστολικὸ ἕψος ὁ ἀλησμόνητος συνάδελφος Γρηγόριος Ξενόπουλος, ὁ πολυφίλητος στὸ μαθητικὸ μικρόκοσμον («Φαίδων»)... Μὲ τὸν ὅποιον, ἂν δὲν ἀπατώμαι, κύριε Χάρη, εἶχαι κάμει ἐκεῖ, στὴ «Διάπλασι τῶν Παίδων», τὴν ἀρχικὴν σας γνωριμίαν, ἣτις ἐπέπρωτο νὰ ἐξελιχθῆ βραδύτερα σὲ τόσο καρποφόρον συνεργασίαν, πὸν σ' αὐτὴν ὀφείλουμε τῆς «Νέας Ἑστίας» τὸ ἀπαράμιλλο ἐπίτευγμα.

Διακρίνω, λίγα χρόνια ἀργότερα, τὸν φοιτητὴ Γιάννη Μαρμαριάδη νὰ συμπληρῇ

ρώνη τις πανεπιστημιακές του σπουδές με τήν άνεσι και με τή σιγουριά τῶν παλιῶν καλῶν καιρῶν... Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα ἕνα χαριτωμένο ἐπεισόδιό του με τὸν Καθηγητὴ του τῆς Δημοσιονομίας ἀείμνηστον Ἀνδρέα Ἀνδρεάδη, ποὺ ὑπῆρξε ἀπὸ τὰ πρῶτα διορισθέντα μέλη τῆς Ἀκαδημίας μας, ἀλλὰ και συνεργάτης τῆς «Νέας Ἑστίας», ἀπὸ τὸ πρῶτο τεῦχός της.

Γίνεται πτυχιούχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὸ 1924 ὁ κύριος Μαρμαριάδης. Ἀλλὰ σταματᾷ στὰ προπύλαια τῶν Ναῶν τῆς Θέμιδος. Θέλγεται ἀπὸ τὸ ἠδύλαλο κάλεσμα τῶν Μουσῶν. Καὶ μεταβαπτίζεται στὴν Κασταλία πηγὴ Πέτρος Χάρης. Δημοσιεύει τὰ πρῶτα διηγήματά του στὸ «Νουμᾶ». Πολιτογραφεῖται στὴ μεγάλη Δημοκρατία τῶν Γραμμάτων. Καὶ διεκδικεῖ τοὺς τίτλους της.

Ἡ ἀναρρίχσι στὶς δύσβατες καὶ δυσπρόσιτες δειράδες τοῦ Παρνασσοῦ δὲν εἶναι ποτὲ εὐκόλο ἐγχείρημα γιὰ ἕναν τίμιο, εὐσυνείδητο καὶ σοβαρὸν ἐργάτη τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης. Ὅμως ἀπὸ τὰ πρῶτα Παρνασσιακὰ βήματα τοῦ νεαροῦ Λογογράφου διαφαίνεται ἡ... ὀρειβατικὴ του ἱκανότητα. Ἐξέρει καὶ μπορεῖ ν' ἀνεβαίνει. Ἀποφεύγει τὰ ἐπικίνδυνα ἄλματα. Ἀποφεύγει τὸ ἀστόχαστο λαχάνιασμα. Ἀποφεύγει τὴν ἀποστειρωτικὴ μίμησι. Μὲ βῆμα μελετημένο, σταθερό, σύμμετρο, ξέροντας ποὺ νὰ πατήση, βλέποντας ποὺ πρέπει νὰ δρασκελίση, βιγλίζοντας ὀλοτρόγυρα — ἀνεβαίνει ! Ἦτανε βέβαιο πὼς θὰ φτάση. Καὶ ἔφτασε !

Ἡ πρώτη κορυφὴ ποὺ κατάκτησε, τὸ 1924, ἦταν ἕνας μικρὸς δασωμένος λόφος λίγο ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Ἦταν ὁ χῶρος, ὅπου διαδραματίστηκε ὁ σύντομος ἀλλὰ τόσο μεστός σὲ ἀνθρώπινη ἀλήθεια μῦθος τοῦ ἀριστοτεχνικοῦ του διηγήματος «Ἡ Τελευταία Νύχτα τῆς Γῆς». Ἡ νύχτα τοῦ 1910 ὅταν ὁ διαβόητος Κομήτης ἐπρόκειτο νὰ καταστρέψῃ τὸν πλανήτη μας ! Ὁ Χάρης χάραξε με ἀδρὲς πινελιὲς τὴν καθολικὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ ψυχολογικοῦ πανικοῦ καὶ τὶς γενικὲς του ἐκδηλώσεις. Καὶ μέσα σ' ἕνα ἄνετο διάγραμμα, ποὺ δίνει ἀπέριττα τὸν ἰλαροτραγικὸ χαρακτήρα τῆς ἱστορικῆς νύχτας, ἐτοποθέτησε, ψυχολογημένους στὴν ἐντέλεια, τοὺς μικροαστοὺς τοῦ μύθου του, ποὺ ξεπορτίζοντας πρὸς τὸ λόφο γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὴ μεγάλη κατάρα τ' οὐρανοῦ, ἀφήνουν κλειδωμένη στὸ σπίτι τὴν νεαρὴ ὑπερέτριά τους γιὰ νὰ τὸ φυλάξῃ ἀπὸ τὶς μικρὲς κατάρεις τῆς γῆς... Ἐκεῖνη, πληγωμένη ψυχικὰ ἀπὸ τὴ στάσι τους, κρᾶζει τὸ φίλο της ἀπὸ τὸ ἀντικρινὸ σπίτι νὰ ρθῇ νὰ βγοῦν ἔξω νὰ σωθοῦν κι αὐτοί, ἔστω κι ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα ! Ἐρχεται ὁ φίλος της καὶ ἀποφασίζουσι τελικὰ νὰ μὴ βγοῦν ἀλλὰ νὰ μείνουσι στὸ σπίτι. Τὴν κρίσιμη ἐκεῖνη ὥρα τοῦ ἐφιαλτικοῦ κινδύνου, ἔνστιχτα, ὁ φόβος ἀναζητεῖ στὸν παροξυσμὸ του κάποια διέξοδο. Καὶ τὴν βρίσκει τυφλά, ζωϊκὰ, βουβά στὸν παροξυσμὸ τοῦ Ἔρωτα ! Ὁ θάνατος πλησιάζει... Τί φυσικώτερο ἀπὸ τὸ ν' ἀντιδράσῃ ἡ ζωὴ μετὰ τὸ ἰσχυρότερό της ὄπλο ; Στὰ

νεανικά κορμιά τῶν δύο ἀπλοϊκῶν νέων, τῆς Ἀργυρῶς καὶ τοῦ Τάσου, ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος, ἡ κραυγὴ τοῦ σπέρματος, ἡ προσταγὴ τοῦ Εἴδους δὲν χρειάστηκε ν' ἀναπτύξουν καμμιάν ἰδιαίτερη πειθῶ. Ἄλλον κεραννὸν περιμέναν, ἄλλος τοὺς χτύπησε !

Τὸ ἐπίτευγμα τῆς τέχνης τοῦ Χάρη εἶναι ἀκριβῶς τοῦτο : Ὅτι μᾶς ἔδωσε τὸ συγκλονιστικὸ γεγονός αὐτούσιον, χωρὶς ψυχολογικὰς ἀναλύσεις, χωρὶς φιλοσοφικὰς ἐξηγήσεις. Αὐτά, λακωνικά, ἀπέριττα μᾶς ἀφηγήθηκε χωρὶς ἐπιτήδευσι ἐκεῖνο ποὺ ἤθελε καὶ μᾶς μετᾶδωσεν ἅμεσα τὸ ρῆγος καὶ τὴ μαγεία, ποὺ μόνον ἡ ἀληθινὴ τέχνη μπορεῖ νὰ μεταδώσῃ. Πόσα θὰ μποροῦσεν ἀκόμα νὰ εἶχε πῆ ! Τὸ ἀπόφυγεν ἀριστοτεχνικά. Καὶ προτίμησε, μὲ πολλὴ μαστροία, νὰ μᾶς τὰ ποῦν, τὰ πολλὰ καὶ τὰ μεγάλα, οἱ προεκτάσεις, ποὺ ἄφησε νὰ ξεφεύγουν ἀπὸ ὅλες τὶς σελίδες του σὰν περιστέρια, ἐξασκημένα γὰρ νὰ μεταφέρουν ἀλάσθαστα, ὅπου ἔχουν ἐνταλθῆ, τὰ μηνύματα τοῦ συγγραφέα. Τὰ μηνύματα τῆς Ἀργυρῶς, ποὺ κλαίει ἀπαρηγόρητα, καὶ τοῦ Τάσου, ποὺ βλέπει τὸν ἥλιο νὰ βγαίνει ἀπὸ τὴ Δύσι, ὅταν βεβαιώθηκαν ὅτι ἡ νύχτα τῆς θυσίας τοὺς δὲν ἦταν ἡ τελευταία νύχτα τῆς Γῆς...

Παρακαλῶ νὰ μοῦ συγχωρηθῆ ἡ σχετικὴ μακρογορία γύρω ἀπὸ τὸ Διήγημα τοῦτο. Δὲν μὲ παράσυσρεν ἡ καθιέρωσί του στὴν κοινὴ γνώμη, ἀφοῦ ἔχει σημειώσει τρεῖς ἐκδόσεις ἕως τώρα. Μὲ ὑποχρεώνει νὰ ὑπογραμμίσω ζωηρότερα τὴν ἀξία του τὸ γεγονός ὅτι εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτη ἐκδοσί του ἡ ἐπίσημη κριτικὴ τὸ ἐτοποθέτησε σὰν ὀρόσημο στὴν ἐξέλιξι τῆς πεζογραφίας μας, σὰν ἀφετηρία τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἐλληνικοῦ διηγήματος. Εὐθαρσῆς καινοτόμος τῆς ἐποχῆς του, ὁ Πέτρος Χάρης εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ ἀναγνωρισθῆ ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς οἰκοδόμους σημαντικοῦ νέου σταθμοῦ στὴν ἱστορία τῆς σύγχρονης Γραμματολογίας μας. Ὅπως μνημονεύεται ὁ Κωνσταντῖνος Θεοτόκης σὰν πρωτοπόρος στὴ μετάβασιν ἀπὸ τὸ ἠθογραφικὸ στὸ ψυχολογικὸ μυθιστόρημα, ἔτσι μνημονεύεται κι ὁ Πέτρος Χάρης σὰν ἓνας ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους στὴ μετάβασιν μας πρὸς τὴν πιὸ σύγχρονισμένη μορφή τοῦ διηγήματος, μορφή ποὺ κατορθώνει νὰ καταγράφῃ μὲ νέα αἰσθητήρια τοὺς λεπτότερους μυστικούς σεισμούς τῶν ἐσωτερικῶν ψυχικῶν χώρων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐσυνεχίσατε, ἀγαπητὲ συνάδελφε, τὴ λογοτεχνικὴ σας δημιουργία μὲ ἀπαρμείωτα, καὶ ἐν πολλοῖς ἐπανεξημένα, τὰ χαρίσματα τῆς πρώτης σας ἐμφανίσεως : Τὸν ποιητικὸν παλμό, τὸν εὐθετο λυρισμό, τὸν διανγῆ στοχασμό, τὸ λεπτὸ γλωσσικὸ αἶσθημα, τὸ ἐπιμελημένο ἄπαχο ὕφος, τὴ μειλίχια πειστικὴν ἰκανότητα, τὸ γνήσιο ἐλληνικὸ χνῶτο, τὴν Ἑλλαδοπήγαστη λαγαρὴ ἀνθρωπιά... Μᾶς ἐδώσατε ἀπὸ τὸ 1924 ἕως σήμερα ἕξι συλλογὰς διηγημάτων : «Ἡ Τελευταία Νύχτα τῆς Γῆς», «Μακρυνὸς Κόσμος», «Φῶτα στὸ Πέλαγος», «Δρόμος Ἐκατὸ Μέτρων», «Ὅταν οἱ Ἅγιοι κατεβαίνουν στὴ Γῆ», «Ἡ Μεγάλῃ Νύχτα». Ὅλες ἰσοῦψεῖς σὲ λογοτεχνι-

κὴν ἀξία καὶ πράγματι ἀρκετὲς νὰ στηρίζουν τὴ γνώμη τοῦ ἀγαπητοῦ Συναδέλφου Προέδρου κ. Παναγιώτη Κανελλοπούλου, ποὺ ἔχει γράψει γιὰ σᾶς : «Εἶναι ὁ καθ' αὐτὸ διηγηματογράφος τῆς γενιᾶς του. Ἡ συμβολὴ του στὴν ἠθικὴ ἀποκρυστάλλωση τοῦ νεοελληνικοῦ διηγήματος ἔχει πολὺ σωστὰ ἐξαρθῆ ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ τῆς λογοτεχνίας μας Ἰ. Αἰριστο Καμπάνη». Πολλὰ ἀπὸ τὰ διηγήματά σας ἔχουν μεταφρασθῆ στὰ γερμανικά, γαλλικά, ἰταλικά, φλαμανδικά, ρουμανικά, ἰσπανικά, τουρκικά καὶ ἀραβικά, διδάσκονται σὲ ξένα πανεπιστήμια καὶ μεταδίδουν σὲ τόσες ξένες χώρες πιστὴν ἀνταύγεια τοῦ νεοελληνικοῦ ὠραίου λόγου.

Ἄλλὰ ἡ πνευματικὴ σας ἐκροὴ δὲν ἔχει ἓνα μόνο κανάλι. Εἶναι πολυκάναλη. Εὐθύς ἀπ' τὴν ἀρχὴ εἶχατε ἀποκαλύψει ὀξὺ κριτικὸ πνεῦμα. Ἀπὸ αὐτό, μὲ τὸ μέστωμα τῆς πείρας καὶ μὲ τὰ θησαυρίσματα τῆς παιδείας σας, ἀναβλύσανε κριτικὰ μελετήματα ἀξιόλογα, ὅπως οἱ τρεῖς τόμοι «Ἑλληνες Πεζογράφοι» καὶ ἡ «Μικρὴ Πινακοθήκη» ποὺ τόσο πολὺ συντελέσανε στὴ βαθύτερη καλλιέργεια τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. Καὶ δικαίως σᾶς καθιέρωσαν ὡς ἓναν ἀπὸ τοὺς κριτικούς μας μὲ τὴν εὐρύτερη δυνατὴ δεκτικότητά. Ἡ ἀγάπη, ποὺ περισσεύει στὸν ψυχικὸ σας κόσμον, συμπληρῶνει τὴ συνταγὴ τῶν κριτικῶν σας ἐλιξιρίων, ποὺ στάθηκαν καὶ ἀναβιωτικὰ τῆς μνήμης ἀναπαυθέντων ὁμοτέχνων καὶ τονωτικὰ τῆς φιλοτιμίας νεωτέρων συγγραφέων, πάντοτε δὲ δροσερὴ πηγὴ ἐπιμορφώσεως διασπασμένων συνειδήσεων.

Παράλληλα στέκονται τὰ χυμώδη σὲ τέσσερις τόμους Δοκίμιά σας μὲ τοὺς τίτλους «Κρίσιμη Ὁρα», «Ὅταν ἡ Ζωὴ γίνεται Ὀνειρο», («Υπάρχουν Θεοὶ») καὶ «Μεταπολεμικὸς Κόσμος». Ἡ στοχαστικὴ σας δυναμικότητα πλαστουργεῖ κι ἐδῶ ὠραῖες σελίδες. Τοποθετεῖτε στερεὰ τὸν «Λυρικὸν Ἄνθρωπον» σὰν βᾶσι ζωῆς καὶ τέχνης, δογματίζοντας ὅτι μόνον ἡ διάθεσί του πραγματοποιεῖ τὴν ἀτομικὴν ὄρασι, ποὺ εἶναι τὸ μοναδικὸν ὄργανο μεταφορᾶς τῶν γεγονότων στὸν ἐσωτερικὸν μας κόσμον. Ψηλαφῶντας Ἰπποκρατικὰ τὴ σκοτεινὴ ἐποχὴ μας κάνετε ὀρθὴ διάγνωσι τῆς ἀρρώστιας της. Ἐκεῖνο ποὺ λείπει ἀπὸ τὸ αἷμά της, ἀπὸ τὴν καρδίαν της, ἀπὸ τὴν ἐμπνοή της «εἶναι» — γράφετε — «ὁ χαρούμενος ἀγώνας, ἡ πάλη ποὺ γίνεται μὲ αἰσιοδοξία, μὲ πίστη».

Ἀνάμεσα στοὺς ἀπλανεῖς αὐτοὺς ἀστέρες τοῦ δημιουργικοῦ σας οὐρανοῦ, ὀφείλω νὰ σημειώσω καὶ τὸ πλῆθος τῶν μικροτέρων πλανητῶν, τῶν ἀστεροειδῶν, τῶν νεφελοειδῶν, τῶν διαττόντων ἀστέρων, οἱ ὅποιοι συγκροτοῦνται, κόσμος ὁλόκληρος, ἀπὸ τὰ «Λογοτεχνικά σας Χρονικά», τίς διαλέξεις σας, τίς ἐπιφυλλίδες σας, τίς μεταφράσεις σας καὶ τὰ ἀπειράριθμα μελετήματα, ἄρθρα καὶ χρονογραφήματα, ποὺ εἶναι διάσπαρτα στὴ «Νέα Ἑστία» καὶ στὶς μεγάλες ἡμερησίους ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν («Πολιτεία», «Καθημερινή», «Ἐλευθερία»). Ἄς μὴν παραλείψω νὰ ἐπισημάνω στὸν πνευματικὸν σας Γαλαξία κι ἓναν... κομήτη. Ἐπιτρέψτε μου νὰ χαρακτηρίσω

ἔτσι, σὰν παροδική σας ἀπασχόλησι, τοὺς «Παιδικοὺς Διαλόγους» σας, μακρινὸν ἀντίλαλο τῆς προπαιδείας σας στὴ «Διάπλασι τῶν Παίδων», καὶ τὴν Ἐπιτομὴν «Διάλογοι καὶ Ποιήματα», πὸν εἶχατε προσφέρει στὰ μικρὰ Ἑλληνόπουλα μαζί μὲ τὸν διακεκριμένο λογογράφον κ. *I. M. Παναγιωτόπουλο*.

Φοβοῦμαι ὅτι βαίνω πρὸς ὑπέρβασιν τοῦ χρονικοῦ μου ὁρίου, ἀλλὰ ὑπαίτιος εἶσθε σεῖς, *Κύριε Συνάδελφε*, μὲ τὴν πολύπλευρον δημιουργικότητά σας. Καί, φυσικά, θὰ ἦταν ἀδύνατον σ' ἐμὲ νὰ μὴ μνημονεύσω ἄλλο ἐξ ἴσου σημαντικὸν κεφάλαιον τῆς προσφορᾶς σας. Πρόκειται γιὰ τὴν ταξιδιωτικὴν σας λογογραφίαν. Στὸν τομέα αὐτόν, ἡ λογοτεχνία μας παρουσιάζει ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια ἐξαιρετικὴν, μπορῶ νὰ εἰπῶ, ἀνθησιν, μὲ κορυφαίους τῆς τοὺς κοσμοπλάνους *Νίκο Καζαντζάκη* καὶ *Κώστα Ουδράνη*, πὸν μᾶς ἄφησαν ἀλησμόνητες ταξιδιωτικὰς σελίδας ἀφθαστης ὁμορφίᾶς.

Τὰ ταξιδιωτικὰ τοῦ *Πέτρου Χάρη* δὲν εἶναι πάρεργον. Εἶναι ἔργον. Ὅπως ὅλα του τὰ ἔργα, φιλοτέχνησε καὶ τοῦτο («μὲ λογισμὸν καὶ μὲ ὄνειρον»). Μὲ διανγὲς περισκόπιο καὶ μὲ ἀκριβῆ ἐσωτερικὸν κατοπτρισμὸν. Δυνατὸς καὶ στὴν ἀνάλυσιν καὶ στὴν σύνθεσιν, ἐπεξεργάστηκε τὸ ὕλικόν του μὲ δεξιότητα πὸν ἐπέτρεπεν ὥστε ἐντυπώσεις, συγκινήσεις, παρατηρήσεις, πληροφορίες, ἱστορικὰς πραγματικότητες, μνημειακὰς ἀντανακλάσεις, στατιστικὰ στοιχεῖα νὰ χρησιμοποιηθοῦν μὲ τὶς κατάλληλας ποσολογίας, μὲ τὶς πρόσφορες μεταστοιχειώσεις καὶ ν' ἀποδώσουν ὄχι ξερὸ περιγραφικὸν ἡμερολόγιον ἀλλὰ οὐσιαστικὸν λογοτέχνημα. Τὸ μυστικὸν τοῦ ἦταν, ὅπως ὁ ἴδιος ἔχει ἐξομολογηθῆ, ὅτι ἀναζητήσῃ σε κάθε τόπον τὸν Ἄνθρωπον, τὸν κόσμον τῆς ψυχῆς του, τὸ ἄρωμα τῆς ἀνάσας του. Ἡ ζωντανὴ ἐπαφή μὲ τὴν ξένη ψυχὴν, ἡ ἀλληλοδιείσδυσιν πὸν γονιμοποιεῖ τὴν γνωριμίαν, δὲν εἶναι τόσο εὐκόλῃ. Ὁ *Πέτρος Χάρης*, ὅπου κι ἂν ταξίδευσεν, στὴν *Κίνα*, στὴν *Νέα Ὑόρκη*, στὴν *Ἰταλίαν*, στὴν *Ἰσπανίαν*, στὰ *Βαλκάνια*, ἐπέτυχεν νὰ συνομιλήσῃ «κατ' ἰδίαν» μὲ τὴν ψυχὴν κάθε λαοῦ. Καὶ τὶς συνομιλίαις του αὐτὰς κατώρθωσεν νὰ μᾶς τὶς μεταφράσῃ μὲ ἀφηγηματικὴν δύναμιν ἐπαγωγὴν, πειστικὴν, θέλγυσαν. Τὰ ταξιδιωτικὰ του δὲν εἶναι ἄλμπουμ ἀπὸ ὥραϊαις καλοπαρμέναις φωτογραφίαις, εἶναι προσωπικὴ ἔκθεσι καλλιτεχνικῶν ζωγραφικῶν πινάκων.

Ἄλλὰ δὲν ξεμπλέκει κανεὶς εὐκόλῃ ὅταν καταπιαστῇ μὲ τὶς πνευματικὰς σας ἀθλοφόρους ἐπιδόσεις, *κύριε συνάδελφε*. Εὐδυνῶς ὅτι τώρα δὲν θὰ χρειασθοῦν πολλὰ λόγια γιὰ νὰ ἐξαρθῇ, σὰν δευτέρῃ πτυχῇ τοῦ τριπτύχου σας, ἡ ἄλλη σπουδαία προσφορά σας στὸν *Νεοελληνικὸν πολιτισμὸν* — προσφορά πὸν θὰ τὴν ζηλεύσαμε ὅλοι, ἀλλὰ δὲν ξέρω ποῖος ἄλλος θὰ μποροῦσεν νὰ τὴν ὀλοκληρώσῃ. Πρόκειται γιὰ τὸν ἐκδοτικὸν ἄθλον τῆς «*Νέας Ἑστίας*». Εἶναι τόσο γνωστὸς καὶ μέσα κι ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὥστε ἀρκεῖ νὰ τὸν μνημονεύσῃ κανεὶς γιὰ νὰ ἀκτινοβολήσῃ αὐτόματα ἡ ἀξία του. Ἄπὸ τὰ 45 χρόνια τῆς ζωῆς τῆς, τὰ 39 ἀφείλονται στὴ δικήν σας αἰμοδοσίαν. Ἄπὸ τὸ 1933, πὸν διαδεχθήκατε τὸ μεγάλο μας *Γρηγόριον Ξενόπουλον*, σεῖς εἶσθε ὁ διεθυν-

τής, ὁ ἀρθρογράφος, ὁ κριτικός, ὁ ἀρχισυντάκτης, ὁ ἀλληλογράφος, ὁ διορθωτής. "Ὀλη ἡ τεραστίας ἐκτάσεως καὶ ζαλιστικῆς ποικιλίας δημοσιευμένη ὕλη, ἔχει περάσει ἀπὸ τὰ χέρια σας. Ἀπὸ τοὺς 89 τόμους τῆς μνημειακῆς αὐτῆς κυψέλης, οἱ 77 εἶναι... νόμιμα ἐκδοτικά σας τέκνα. Ὅπως εἶναι καὶ τὰ 80 εἰδικὰ τεύχη, τ' ἀφιερωμένα σὲ μεγάλους Ἕλληνες καὶ ξένους λογοτέχνες, καλλιτέχνες, ἐπιστήμονες. Σᾶς ἀνήκει ἀκόμη καὶ ὁ μόχθος τῆς καταρτίσεως, μαζὶ μὲ τὸν Καθηγητὴ κ. Γ. Ζώρα, τοῦ ἐδρετηρίου τῆς πολυδαίδαλης αὐτῆς λαβρυονθιακῆς παρακαταθήκης.

Καὶ μόνον ὁ ἄθλος τῆς «Νέας Ἑστίας» θὰ ἐξαρκοῦσε νὰ καταστήσῃ ἀξιοσέβαστη τὴν παρουσία σας στὰ Νεοελληνικὰ Γράμματα καὶ νὰ σᾶς προσκομίσῃ τίτλον ἐθνικῆς ὑπερησίας.

Ἡ ἔκδοσι ἐνὸς πνευματικοῦ περιοδικοῦ μὲ ἀξιώσεις εἶναι, καὶ σὲ ὁμαλὲς περιστάσεις, κήρυξι πολέμου, εἶναι σάλπισμα μάχης συνεχοῦς, ἐπίμονης, ἀνένδοτης. Ἀνθέξατε νικηφόρα στὴ διάρκεια τῆς μάχης αὐτῆς ἐπὶ δεκαετηρίδες, καταπολεμῶντας πολλὰς ἀντιξοότητες καὶ ἀντιδράσεις, ἔμφυτες στὸν ἀνθρώπινον, γενικά, ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερα στὸν ἐλληνικὸν χαρακτήρα. Ἀνθέξατε καὶ σὲ ἱστορικὰς στιγμὰς κρίσιμες, ὅπως ἡ ἐχθρική κατοχή. Χρειαζότανε τότε γενναιότης. Καὶ δὲν ὑστερήσατε! Χρειαζότανε αὐταπαύρησι. Καὶ δὲν σᾶς ἔλειψε! Χρειαζότανε ἐπιδεξιότης. Καὶ τὴν ἐπιδείξατε! Γνωρίζω λεπτομέρειες τῶν προσωπικῶν κινδύνων, πὺν διατρέξατε κατὰ τὴν ἐχθρική κατοχή, ἀλλ' ὁ χρόνος δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἐπεκταθῶ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία, μὲ ἀπόφασιν τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ἔχει ἐξάρει τὴν ἐθνικὴ παιδευτικὴ συμβολὴ τῆς «Νέας Ἑστίας». Ἡ δὲ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ ἀπόφασιν τῆς Ὀλομελείας τῆς 24ης Μαρτίου 1946 ἀπένευμε βραβεῖον στὸ περιοδικό σας διὰ «τὴν ἀξιόλογον αὐτοῦ συμβολὴν εἰς τὴν ὅλην πνευματικὴν κίνησιν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη καὶ διότι δὲν ἔπαυσεν ἐκδιδόμενον καὶ κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς προκαλέσαν διὰ τῆς πατριωτικῆς του στάσεως καὶ δίωξιν τοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ».

Ἔχω σαφῆ συναίσθησιν τοῦ πόσον ὑστέρησα στὴν προσπάθειά μου νὰ ἐκπονήσω μιὰν ὅσο γίνεται πιὸ πιστὴν εἰκόνα τῆς πνευματικῆς σας φυσιογνωμίας. Εὐκολόνομαι ὅμως πολὺ στὴν τελευταία μου τὴν προσπάθεια νὰ πλαισιώσω τὴν ἀτελῆ μου αὐτὴν εἰκόνα, κλείνοντάς τὸ τρίπτυχο τῆς προσωπικότητός σας. Βρίσκω τὰ πλαίσια ἔτοιμα. Τὰ ἔχετε φιλοτεχνήσει σεῖς ὁ ἴδιος μὲ τὴν ἐδρεῖα σας δημόσια δράσι. Δὲν περιορίσατε τὴ ζωὴ σας στὸν ὀρίζοντα τοῦ στοχασμοῦ καὶ τοῦ καλάμου. Τὴν ἐπεκτείνετε σὲ κοινωφελεῖς καὶ ἐθνωφελεῖς συνεκστρατεῖες.

Διατελέσατε ἀπὸ τὸ 1930 ἕως τὸ 1964 Γραμματεὺς καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς ἔπειτα, τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν, ὅπου προσφέρατε πολὺτιμες ὑπηρεσίες. Διατελέσατε Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρείας Λογοτεχνῶν, Πρόεδρος τῆς

Ἐνώσεως Θεατρικῶν καὶ Μουσικῶν Κριτικῶν, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, μέλος καὶ Πρόεδρος τῆς Καλλιτεχνικῆς τοῦ Ἐπιτροπῆς, μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰδρύματος Κρατικῶν Ὑποτροφιῶν, μέλος τῶν Κριτικῶν Ἐπιτροπῶν ἀπονομῆς τῶν Κρατικῶν λογοτεχνικῶν καὶ θεατρικῶν βραβείων. Τέλος δέ, ἀντιπροσωπεύσατε τὸ Κράτος μας καὶ τὰς Ὄργανώσεις μας σὲ Διεθνή Συνέδρια.

Ἄσωτεύσατε, κύριε συνάδελφε, τὶς πλούσιες πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς δυνάμεις, ποὺ σᾶς εἶχε προικίσει ἡ φύσις, τὶς ἀσωτεύσατε πρόθυμα γιὰ τὴν Τέχνην, γιὰ τοὺς ὁμοτέχνους σας, γιὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς σας, γιὰ τὸν Ἄνθρωπον, γιὰ τὰ ἀθάνατα ἰδεώδη τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Ἀγάπης, τῆς Ὁμορφιάς. Καὶ δὲν τὶς ἀσωτεύσατε μάταια. Ἡ σταδιοδρομία σας ρέει σὰν ἔργο ὠφέλιμο, σὰν ἔργο βιώσιμο. Τὸ κῦρος, ποὺ ἔχετε ἀποκτήσει, τὸ ἀξιοποιεῖτε κάθε μέρα. Ἡ ὄλη σας πνευματικὴ στάσις, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ σεμνὴν ἀξιοπρέπεια καὶ ἀπὸ εἰλικρινῆ μετριοφροσύνη, ἀποτελεῖ παράδειγμα. Ἀρματωμένοι γερὰ μὲ τὰ ἀνοξείδωτα παραδοσιακά μας ἱερὰ ὄπλα, εὐαίσθητος στὰ κελεύσματα τῶν νέων ἐποχῶν, ξάστερος στὴ γενικὴ θεώρησι τῶν ραγδαίως ἐξελισσομένων προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ἀποδειχθήκατε ἀλκίμαχος στὸν εὐγενῆ σας προσωπικὸν ἀγῶνα χωρὶς ἀνοίκειες ἰαχές, χωρὶς κλαγγὲς ἀταίριαστες. Τὸν ἀρχίσατε, τὸν ἀποκορυφώσατε καὶ τὸν συνεχίζετε τὸν ἀγῶνά σας μὲ σιωπηλὴ ἀντοπεποίθησι, μὲ ἀξιοθαύμαστη ἐπιμονή, μὲ ὑψηλὴ πάντοτε συνείδησι τοῦ πνευματικοῦ σας χρέους. Ἐνικήσατε! Εἶσθε, μάλιστα, πολυνίκης! Καὶ τῶν νικῶν σας τὰ διάσπαρτα φύλλα δάφνης συμπλέκουν τὸν Ἀκαδημαϊκὸν στέφανον, ποὺ τόσο ἐπάξια σᾶς περικοσμεῖ σήμερον. Εὐχομαι νὰ παραμείνη ἀμάραντος!

Καὶ δαισθανόμενος τὴ δίκαιη ἀνυπομονησία ποὺ ἔχει τὸ ἐκλεκτό μας ἀκροατήριον γιὰ νὰ σᾶς ἀκούσῃ, παραχωρῶ τὸ Βῆμα, βέβαιος ὅτι θὰ τὸ τιμήσετε.

ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ

Κύριε Πρόεδρε, Κύριοι Συνάδελφοι, Κυρίες καὶ Κύριοι,

Σᾶς παρακαλῶ νὰ πιστεύσετε ὅτι, αὐτὴ τὴν ἐπίσημη ὥρα, δὲν ἐκτελῶ ἓνα τυπικὸ χρέος. Ἡ τιμητικὴ σας ψῆφος, κύριοι συνάδελφοι, ποὺ μοῦ ἀνοῖξε τὴν πύλην τοῦ ἀνωτάτου πνευματικοῦ ἰδρύματος τῆς χώρας, ὁ χαιρετισμὸς σας, κύριε Πρόεδρε, ποὺ βαθύτατα τὸν αἰσθάνθηκα ὄχι μόνον γιὰτὶ προέρχεται ἀπὸ ἐπιστήμονα μὲ κῦρος ἀναμφισβήτητο ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ εἶχε περιεχόμενον πολυσήμαντο, καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς θητείας μου στὰ Γράμματα, ποὺ τὸν ἐκάματε, κύριε συνάδελφε, μὲ τόση στοχαστικότητα καὶ μὲ τόση ποιητικὴ πνοὴ ἀλλὰ καὶ μὲ ἴση ἐγκαρδιότητα καὶ ἐπιείκεια, — καὶ τὴν ποιητικὴν σας πνοὴν τὴν γνωρίζουμε πολὺ καλά ἀπὸ τότε ποὺ ἀκού-